

Danmarks Naturfredningsforening har i anledningen af Folketingsvalg 2022 givet nogle vigtige bud på hvad politikerne skal prioritere i næste valgperiode. Et bud er drikkevand.

Beskyt fremtidens drikkevand.

En af de vigtigste naturressourcer i Danmark er vores grundvand, som muliggør, at vi som befolkning kan drikke rent vand direkte fra vandhanen. Men fremtidens drikkevand er truet af forurening.

Langt over halvdelen af alle aktive drikkevandsboringer er påvirket af menneskeskabte kemikalier. 2021 blev rekordår for fund af pesticidrester, og den kedelige rekord ser ud til at blive slået igen i år.

Beskyttelsen af vores drikkevand er heldigvis på politikernes dagsorden, og der er allerede sat tiltag i gang.

Der er vedtaget og igangsat beskyttelse af de jorde, som ligger lige op ad vores drikkevandsboringer – de såkaldte boringsnære beskyttelsesområder.

Men i lyset af den tiltagende forurening er det åbenlyst, at beskyttelsen omkring boringerne samt den generelle grundvandsbeskyttelse ikke kan sikre vores drikkevand alene.

Fremtidens drikkevand dannes i store områder omkring vores drikkevandsboringer – de såkaldte indvindingsområder, som i dag ikke er beskyttet mod sprøjtegifte og andre miljøskadelige stoffer.

Hvis vi skal sikre rent drikkevand til fremtidens generationer, så bliver vi derfor nødt til at udvide beskyttelsen til også at omfatte de områder, hvorunder størstedelen af grundvandet bliver dannet.

Altså der hvor vandet fra overfladen siver ned gennem jorden og bevæger sig mod grundvandsmagasinerne – hvor det senere bliver hentet op for at ende som drikkevand i hanerne.

På Mors fortæller udvalgsformand Meiner Nørgaard, at det vand der kommer ud af hanerne er i fin form. Det er en sandhed med modifikationer – det er jo ikke rigtigt. Jeg gentager lige:

Der er fundet pesticidrester i 64% af de aktive drikkevandsboringer, der er blevet undersøgt i Morsø Kommune de seneste 5 år.

I perioden 15.9.2017 – 15.9.2022 har vandværkerne undersøgt 56 aktive drikkevandsboringer i Kommunen. Her var der fund af pesticidrester i 36 boringer – heraf 7 over grænseværdien.

De 7 boringer hvor grænseværdien er overskredet, hvor ligger de og hvad gøres der af indsats for at drikkevandet der kommer ud til borgerne er rent – uden pesticidrester? Er borgerne orienteret? Er drikkevand noget der snakkes om på udvalgsmøder?

Grundvandet dannes

Grundvand er depoter af vand, der ligger godt gemt nede i jorden. Vandet i depoterne, der kaldes grundvandsmagasiner, stammer fra regnvand, der faldt ned på overfladen af jorden for alt mellem tyve og mere end hundrede år siden.

Det ældste grundvand indeholder ikke rester af pesticider. Man begyndte nemlig først at anvende sprøjtegift i Danmark i midten af 1950'erne.

Det er ikke alt regnvand, der bliver til grundvand. Noget fordamper - andet bliver optaget af planter og rødder.

Men det regnvand, der siver videre ned i jorden, strømmer langsomt ned gennem jorden og ud mod vandløb og havene. Det er under den rejse, at vandet kan blive suget op af grundvandsmagasinerne og blive anvendt som drikkevand.

Det grundvand, der typisk anvendes til drikkevand, er ofte mindst tyve år gammelt. Det er en sjov tanke, at det vand, du tager fra vandhanen i dag, faldt ned på jorden som regn for tyve år siden.

Sprøjtegifte havner i drikkevandet

Mange giftrester kommer fra landbruget, men gartnerier, planteskoler, juletræsplantager, golfbaner og nogle haveejere bruger også sprøjtegift.

Når vi finder sprøjtegift i grundvandet, ved vi derfor ikke altid, hvor giften kommer fra. Mange af de gifte, som bliver fundet i grundvandet nu, er sivet ned i jorden for mange år siden og er heldigvis blevet ulovlige i dag.

Men nye stoffer dukker hele tiden op, og vi finder stadig rester af godkendte sprøjtegifte, når vi undersøger grundvandet.

Sprøjtegift på befæstet arealer truer grundvandet

Den største trussel mod grundvandet er dog den forurening, der kommer fra sprøjtegift, der anvendes på såkaldt befæstede arealer. Befæstede arealer er f.eks. fortove og vejanlæg, hvor giftene ikke bliver holdt tilbage og omsat af bakterier i jorden. Men med regnvandet passerer de så hurtigt gennem jorden, at pesticiderne kan havne i grundvandet på få timer eller i løbet af enkelte dage.

Set i det lys er det derfor især et problem, at private bruger pesticider på befæstede arealer - f.eks. fliserne på terrassen eller i indkørslen. Og selvom private står for under 1 procent af det samlede forbrug i Danmark, finder man her alligevel pesticider lige så hyppigt og i højere koncentrationer under byerne end under landbrugs jorde.

Det vil gøre en positiv forskel for grundvandet, hvis private og kommuner helt undlader at sprøjte med pesticider i byområder. I dag er næsten halvdelen af kommunerne holdt op med at bruge sprøjtegifte.

DN Morsø har snakket med Morsø Kommune mange gange og foreslået, at de stopper helt med at sprøjte med gift på kommunale arealer. Især hvor børn leger og færdes. Her taler vi for døde ører.

Kommunalpolitiker Jette Jepsen fra Radikale Venstre har bragt forslag op på møde i kommunalbestyrelsen om, at Morsø Kommune skulle stoppe med sprøjtegifte på de kommunale arealer - men blev nedstemt.

Vi må konstatere at Venstre, Konservative, Socialdemokraterne, og Dansk Folkeparti (nu løsgænger) synes det er helt OK at sprøjte med gift og det skal fortsætte. Eller de har ikke forstået alvoren.

En unik ressource er ved at forsvinde

Når vandværkerne finder pesticidrester i drikkevandsboringerne, så bliver der målt, hvor meget der er i vandet. Hvis mængden af pesticidrester er højere end grænseværdien, så er vandet uegnet som drikkevand og ender derfor ikke i vores vandhaner.

Men hvis der fortsat bliver fundet flere pesticidrester i drikkevandsboringerne, så vil det på sigt ikke være muligt at forsyne alle danskere med rent drikkevand, uden vandet skal renses kemisk. Med andre ord er vi ved at sætte en unik ressource over styr.

Mette Jensen, formand for Danmarks Naturfredningsforening på Mors.